

Lietuvos sostinėje Vilniuje, kaip ir Švedijos sostinėje Stokholme, neršia lašišos ir šlakiai

Dauguma Švedijos sostinės gidų turistams pabrėžia, kad Stokholmas yra vienintelė sostinė Europoje, kur neršia lašišos ir šlakiai. Su pasididžiavimu tą faktą mėgsta akcentuoti ir Stokholmo gyventojai.

Tačiau Švedijos sostinės monopoliumi šioje srityje jau atėjo galas. Dar ne visi žino, kad Vilniuje nuo seno neršia lašišos, šlakiai, margieji upėtakiai. Neršiančių lašišinių žuvų apskaita parodė, kad netgi per Vilnių tekančioje Neryje lašišos savo galingomis uodegomis iš upės grunto supila kaupus (lizdus), kuriuose deda ikrus, o Vilnios upėje 2014 metų rudenį neršė keli šimtai lašišų ir šlakių. Lašišoms neršti tinkamos upės plačiosios visuomenės vertinamos kaip švarumo etalonas. Smagu, kad tai pradeda vertinti ir patys miestiečiai, nes kasmetinių tyrimų metu žuvininkystės specialistai ir mokslininkai pastebi vis mažiau šiukšlynų upių pakrantėse, o aplinkos apsaugos inspektoriai vis dažniau informuojami apie nelegalią žvejybą.

Pagrindiniai ir lemiantys lašišinių žuvų nykimo veiksniai buvo vandens užterštumas, nelegali ir nekontroliuojama žvejyba bei užtvankų statyba.

„Privilioti lašišas neršti į Vilnių – tik pusė darbo, nors tai buvo kruopštus ir atsakingas uždavinys pagal ilgametę lašišų atkūrimo programą, kurią, remdamasi mokslininkų rekomendacijomis, vykdė Žuvininkystės tarnyba prie Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijos. Per penkerius Žuvininkystės tarnybos veiklos metus į Lietuvos vandenį buvo išleista apie 2 mln. vnt. lašišų ir šlakių“, – pasakojo Žuvininkystės tarny-

bos direktorė Indrė Šidlauskienė. Lietuvoje Žuvininkystės tarnybos darbuotojų dėka nuolatos vykdomi žuvinimo ir žuvų migracijai gerinti svarbūs darbai, kad lašišų, šlakių ir kitų vertingų migruojančių žuvų būtų ne tik per Lietuvos sostinę tekančiose Neryje ir Vilnioje, bet ir kitose Lietuvos upėse ir upeliuose, kuriuose migruojančios žuvis neršia ir gyvena, džiuginamos tiek vietinius gyventojus, tiek žvejus mėgėjus.

Pasak Žuvininkystės tarnybos direktorės, gerėjant Lietuvos vandenų kokybei ir dėl padidintų baudų bei visuomenės nepakantumo brakonieriaivimui atkurti potencialiai maksimalius lašišinių žuvų išteklius tampa visai realu. Tereikia žinoti, kas prieš 50–60 metų lėmė drastišką lašišinių žuvų sumažėjimą, kad šios žuvis ilgą laiką net buvo įtrauktos į Lietuvos ir kitų šalių raudonąsias knygas. Pagrindiniai ir lemiantys lašišinių žuvų nykimo veiksniai buvo vandens užterštumas, nelegali ir nekontroliuojama žvejyba bei užtvankų statyba. Taigi siekiant visiškai atkurti lašišinių žuvų išteklius tenka galvoti apie žuvų pralaidų statybą ir esamų neefektyvių žuvitakių renovaciją.

Šiuo metu Žuvininkystės tarnyba, įgyvendindama projektą „Žuvų pralaidų įrengimas prie esamų Kražantės ir Sausdravo upių užtvankų bei pralaidos rekonstrukcija Vilnios upėje“ Nr. 3FNF-0-12-01-PR001, vykdo mokslinius tyrimuosius darbus. Projekto tikslas yra sudaryti sąlygas migruojančioms žuvis: lašišoms, šlakiams, margiesiems upėtakiams, žiobriams, kiršliams ir kt. pasiekti tinkamiausias nerštavietes, esančias aukščiau užtvankų. Projekto metu esamose užtvankose Sausdravo (Plungės r.) bei Kražantės (Kelmės m.) upėse buvo įrengti nauji žuvitakiai, taip pat rekonstruota neefektyviai veikusi pralaida Vilnios upėje (Vilniaus m.).

Šiuo metu kiekvienoje tiriamoje upėje pagal Aplinkos apsaugos agentūros išduotą leidimą vykdoma specialioji žvejyba, kurios tikslas – sugauti reikiamą skaičių migruojančių žuvų, paženklinti jas specialiais akustiniais žymekliais ir paleisti į upę netoli žuvitakio. Tyrimams pasiren-

Žuvininkystės tarnybos direktorė Indrė Šidlauskienė.

kamas upės ruožas žemiau patvankos su žuvitakiu. Žuvis gaudomos registruotu elektros žūklės aparatu. Visos sugautos žuvis nedelsiant perkeliama į transportavimo talpyklą su dirbtine aeracija ir pervežamos į mobiliąją žuvų žymėjimo vietą. Prieš žymėjimą įvertinama visų žuvų būklė, nes ligotos ir sužeistos žuvis negali būti ženklinamos.

Žuvis vidiniais žymekliais gali būti ženklinamos nuo 10-ies gramų svorio. Sugautoms žuvis turi būti atlikta anestezija, kuri gali trukti nuo 4 iki 6 minučių.

Visi chirurginei implantacijai naudojami instrumentai po kiekvienos operacijos dezinfekuojami. Žaizdos užsiuvamos tirpstančiu chirurginiu siūlu. Siūlės vieta padengiama antibakteriniu ir antiseptiniu skysčiu. Kiekvieną žuvį reikia pamatuoti ir pasverti. Esant galimybei, nustatoma žuvies lytis pagal būdingus suaugusių lašišinių žuvų antrinius lytinius požymius.

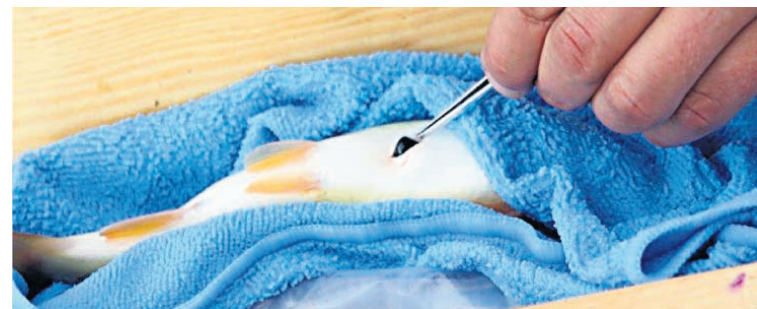
Po implantacijos žuvis nedelsiant perkeliama į talpyklą ar varžą upėje, kur laikomos tol, kol atsigauna po anestezijos. Atsigavimo talpyklose esantis vanduo dirbtinai aeruojamas, laikant žuvis varžoje upėje užtikrinama pastovi šviežio vandens prietaka. Visiškai atsigavusios žuvis nedelsiant paleidžiamos į upę.

Upėse išdėstyta speciali akustinį signalą fiksuojanti įranga, kuri leidžia stebėti, ar ženklintos žuvis migruoja žuvitakiais, kiek užtrunka žuvis įrenginiuose, be to, galima nustatyti žuvų judėjimo kryptį.

Pernai rudenį vykdytų tyrimų rezultatai Vilnios upėje su migruojančiais lašišų ir šlakių reproduktorais yra džiuginantys.

Žuvininkystės tarnybos darbuotojai gaudo žuvis elektros žūklės aparatu.

Akustinio žymeklio implantavimas.

Rekonstruoto Naujosios Vilnios patvankos žuvitakio patrauklumas yra geras, o rekonstruoto Naujosios Vilnios patvankos žuvitakio efektyvumas yra puikus. Palyginti su maksimaliai natūraliai aplinkai artimais dirbtiniais žuvitakiais, nustatyta, kad efektyvumas yra kur kas didesnis. Žuvitakio rekonstrukcija pagerino sąlygas praeivėms lašišinėms žuvis. Palyginti su 2010 metais, žuvitakio patrauklumas padidėjo 2,6 karto, o žuvitakio efektyvumas – net 11 kartų. Todėl visai realu, kad netolimoje ateityje rudenį išėję pasivaikščioti Vilnios pakrante tikrai išvysite lašišos šuolį. Patikėkite, įspūdingas reginys.

Taip pat galime pasidžiaugti, kad ir kiti Žuvininkystės tarnybos įrengti žuvitakiai atvėrė kelią migruojančioms žuvis pasiekti nerštavietes, esančias upių aukštupiuose. Sausdravo žuvitakio efektyvumas 2015 metų pavasarį buvo labai didelis. Ženklintos žuvis migravo ir Kražantės upėje pastatytu žuvitakiu, nors jo efektyvumas buvo kiek

Paženklintos žuvis atsigavusios išleidžiamos atgal į upę.

mažesnis. Vienų metų tyrimų rezultatai visiškai remtis negalima, žuvitakiai maksimalų efektyvumą pasiekia praėjus 3–5 metams po statybos pradžios. Todėl Žuvininkystės tarnyba ir toliau tęs stebėsenos tyrimus.

Dar daug darbo laukia šioje srityje. Lietuvoje pastatyta itin daug užtvankų ir kitų kliūčių (daugiau nei 90), kurios užkerta kelią žuvų migracijai ir nerštavietes ir kuriose pamažu reikėtų sudaryti sąlygas žuvų migracijai.

(Užs. Nr. 15AV15-152)

Ties vartais į Vakarus – medžioklė be gailėsčio

Atkelta iš 3 p.

teritorijoje šalikelėje atsidūrė irgi vogtas BMW X5.

Kai pasieniečiai mašiną rado krūmuose, iš jos buvo likę tikslai griaučiai – be ratų, plastiko detalių, veidrodėlių.

Taip žaibiškai pasidaravo nusikaltėlių bendrininkai.

Vežti nepažįstamus pavojinga

Dar važiuodamas į pasienį prie Kauno sustojau išvydęs dvi merginas su Ukrainos vėliava rankose. Paaiškėjo, kad tai studentės ukrainietės, keliaujančios po Lietuvą ir Lenkiją.

Merginas išleidau buvusiam Kalvarijos pasienio punkte, kur jos susistabdė į Lenkiją važiuojan-

čią mašiną ir iškeliavo toliau.

Studentės dar spėjo pasiguosti, kad Lietuvoje retai kas sustoja paimti tokių pakeleivių.

Bet Kalvarijos užkardos vadas D.Mekšraitis, išgirdęs istoriją apie ukrainietes, perspėjo: „Tik atsargiau! Iš Baltarusijos į Lietuvą nelegaliai patekę pavieniai asmenys – tarp jų ir ukrainiečiai – Vakarus Europą bando pasiekti būtent tokiu būdu.“

Jei sustabdome taip keliaujančią migrantą, vairuotojo versiją išklausome, bet jį vis tiek uždarome į areštinę. Paskui jau tyrėjai aiškinasi, ar vairuotojas sakė tiesą, ar iš tiesų nelegalą ar nelegalus pavėžėjo atsitiktinai.“

Pasirodo, už grotvą galima atsidurti net padarius gerą paslaugą.

A.Vaitkevičiaus nuotr.

Pareigūnams miškingame pasienyje nelengva sugauti išradinigus nusikaltėlius.